

İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Farkındalıklarının Sosyo - Ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi

Abdullah ŞAHİN*

Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

Özet

Bireylerin içsel bir süreç olarak değerlendirilen dinleme becerisi konusundaki farkındalıklarını yansıtan durumları, bu becerinin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma, ilköğretim 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, dil öğrenimindeki temel becerilerden biri olan dinleme becerisi farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Erzurum ilinde sosyo-ekonomik düzeyi farklı devlet okullarında öğrenim gören 238 ilköğretim 6. sınıf öğrencisi örnekleme alınmış, çalışma içerisinde bu okullar algılanan sosyo-ekonomik düzeyine göre A, B, C ve D şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Şahin ve Aydın (2009) tarafından geliştirilmiş 46 maddeden oluşan Likert tipi "Dinleme Becerisi Farkındalık Anketi" kullanılmıştır. Çalışma sonunda elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programında, Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve LSD Post Hoc testi analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre; sosyo-ekonomik düzeyi farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören 6. Sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları açısından aralarındaki farkların anlamlı olduğu; sosyo-ekonomik düzey düşüğe ölçeğin 5 boyutunda da puanların düştüğü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Dinleme Eğitimi, Dinleme Becerisi, Farkındalık, Sosyo-ekonomik Düzey

A Study on 6th Grade Students' Self-awareness on Listening Skills According to Their Socio-economic Level

Abstract

Self-awareness and self-reflection concerning the listening skills considered to be an internal process will contribute a lot to the development of this skill. This study is to determine the level of 6th grade students' self-awareness on one of the four skills, listening. In this respect, 238 6th grade students with different socio-economic level participated in the survey studying in Erzurum and the schools that joined the survey and perceived socio-economic levels of students were encoded as A, B, C, D. In the study, descriptive scanning design was used. As data collection tool, Likert type 46 item scale for "Awareness of Listening Skills" developed by Şahin and Aydın (2009) was employed. The data collected were analyzed by One Way ANOVA and LSD Post Hoc test in SPSS 16.0 program. The results of the study showed that there was found significant difference between the socio-economically different students at primary schools in terms of awareness of listening skills and socio-economic level was proportional to the scale; as the socio-economic level decreases so do the scores in the scales' 5 dimensions.

Key Words: Turkish Education, Listening Education, Listening Skills, Awareness, Socio-Economic level

* E-Posta: abdsahin25@hotmail.com

GİRİŞ

Gestalt felsefesinin temel kavramlarından olan farkındalık (Akkoyun 2001: 85-89; Dökmen, 2000: 122-139), bireyin kendisiyle ilgili öz yeterlilik veya yetersizlik algıları üzerinde değerlendirme yapabilme durumudur. Bir iç görü olarak ifade edilebilecek farkındalığın hareket noktası, yaşanan an, bulunulan noktadır. Birey böylelikle farkına vardığı ihtiyacını, çevredeki kaynaklar yardımıyla tamamlama çabasına girişecektir. Dinleme becerisinde farkındalık ise öğrencinin bu beceriyle ilgili kendi düzeyini ortaya koyabilmesidir. Yani dinlemeyle ilgili ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yapılması gerekenlerin bilişsel ve duyuşsal olarak anlamda farkındadır.

“İnsan, işitme ve konuşmasını sağlayacak araçlarla donatılmış olarak doğar. İnsanın duyması veya konuşması için toplum içerisinde yaşıyor olması yeterlidir. Ancak kanal olarak kullanılan dilin etkili bir iletişim aracı hâline gelmesi için, dilin iki temel amacı kabul edilen anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi gerekir” (Gücüyeter, 2009: 162). “Ana dili etkinlikleri belli bir ilişki ağı içinde bir bütün oluşturur; konuşma dinlemeyi, okuma ve dinleme anlamayı, anlatma söze ve yazıya dönüştürmeyi gerektirir” (Özdemir, 1983: 27).

İletişimin ve öğrenmenin en temel yolu olan dinleme, çocuğun yaşamında yer alan ilk anlama etkinliğidir (Sever, Kaya, Aslan, 2006: 25; Özbay, 2005: 9; Güneş, 2007: 73). Alıcının, iletilenlerden hareketle yeni yaşantılar kazanabilmesi ise, dinleme becerisindeki birikimiyle yakından ilgilidir (Sever, 2004: 10). Bireyin hem sosyal hem akademik hayatı boyunca en fazla zaman ayırdığı beceri dinlemedir (Robertson, 2008: 63; Göğüş, 1978: 227; Buzan, 2006: 97). Hem ilk öğrenilen beceri olması hem de bütün alanlarda ilk öğrenmelerin genellikle dinleme esasına dayanıyor olması bu becerinin ana dili öğretiminde temelde yer alması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Dinleme, bilinenin aksine doğuştan gelen bir beceri alanı değil, dil ve anlatım dersleri bünyesinde belirli bir program çerçevesinde, sistematik şekilde geliştirilebilecek bir beceridir. Özbay (2005: 11) dinlemeyi, konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru olarak anlayabilme etkinliği olarak tanımlamaktadır. Dinleme, konuşmada ileri sürülen düşünceleri anlamak, yorumlamak, değerlendirmek, organize etmek, aralarındaki ilişkileri saptamak ve belleğimizde saklamaya değer bulduklarımızı seçip ayırmak anlamına gelmektedir (Taşer, 2000: 214). Gelb (2002: 213)’e göre dinleme, etki paradoksunun kavranması ve beynin her iki tarafının kullanılmasını gerektiren sinverjent bir faaliyettir: Sol beyinle içerik ve olguları, sağ beyinle ise duyguları, beden dilini, ses tonunu ve gestaltı (bütünü) dinleriz. Dinlemenin tanımlarına bakıldığında, düşünce etkinliğine

dayalı ve bilinçli bir süreç olduğu görülür. Etkili bir öğrenmenin oluşmasında doğru dinleme etkinliği çok önemlidir (Aydın, 2009: 12).

“Yapılan araştırmalar okuryazarlık dönemlerinde çocukların konuşma ve dinleme becerilerinin gelişimi için okuma ve yazma becerilerinde olduğu gibi cesaretlendirilmedikleri sonucunu ortaya koymuştur” (Harrison 2002: 4; akt. Grugeon vd., 2005: 7). Osada (2004: 54), son zamanlara kadar dinleme becerisinin hem teorik hem de pratik anlamda çok az dikkat çektiğini; öğretmenlerin diğer becerilerle (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan ilgilenirken, öğrencilerin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklediklerini ifade etmektedir. Bu yanlış anlayışın iki temel sebebi, dinleme becerisinin doğuştan kazanıldığı düşüncesi (Güneş, 2007: 73) ve doğrudan gözlemlenemeyen/ölçülemeyen bir süreç olduğu (Barın, 2002: 18; Yalçın, 2002: 45) şeklinde açıklanmaktadır. Oysa “insanların ana dilleriyle ilgili eğitimleri ilkokula gelmeden çok önce başlar; fakat bu düzenli ve plânlı bir eğitim olmayıp başarısı tesadüflere bağlıdır. Ana dili eğitimi tesadüflere bırakılmayacak ölçüde önemli ve hayat boyu kullanımda kalacak olması açısından da sürekli bir beceridir” (Cemiloğlu, 2001: 21).

Araştırmacılar; öğrencilere, artık öğretmeni anlamaya başladığı bir seviyeden itibaren sistemli bir dinleme eğitimi verilmesi gerektiğini, bunun ileriki yıllarda bireye çok önemli katkılar sağlayacağını savunmaktadır (Yalçın, 2002: 45; Funk and Funk, 1989: 661). “İronik olarak geleneksel dinleme öğretiminde, öğrencilerin dinlemesini ve cevap vermesini sağlama şekli kullanılır; ancak öğrencilere onu nasıl yapacakları öğretilmez, dinlemeyi öğretmek yerine onların dinlemeleri test edilir” (Mendelsohn, 2006: 75). Ozman ve Gürbüz (2006: 140) de bunu “Türkçe derslerinde dinleme ile ilgili etkinlikler, diğer etkinliklere göre geri planda kalmakta, bu yüzden de bireylerin ‘etkili dinleme’ davranışı göstermeleri daha zayıf oranda gerçekleşmektedir” şeklinde ifade etmiştir. Halbuki etkin bir dinleme eğitimi verilse “öğrencinin dinleme yeteneğiyle başarı derecesi arasındaki ilişkinin, zeka düzeyiyle başarı derecesi arasındaki ilişkiden daha yüksek (Robertson, 2008: 51)” olacağı açıkça görülebilir.

Bireyin başarılı olması; öz değerlendirme yapabilmesi, yeterli ve yetersiz yönlerini tespit edebilme yetisiyle yakından ilişkilidir. Kendini tanıyan ve kendisiyle ilgili objektif değerlendirmeler yapabilen birey, eksikliklerini giderme yolunda ilk adımı atmış olacak ve gerekli çalışmalarını da yaptıktan sonra ana hedefe ulaşacaktır. Bu noktada dinleme becerisinin geliştirilmesi için de öğrencilerin öz değerlendirme yapabilmeleri, kendilerini eksik veya yeterli hissettikleri alanları ortaya koymaları önemlidir. Bireyin kendisiyle ilgili algıları, içsel bir süreç olarak değerlendirilen dinleme becerisi ile ilgili kendilerini yansıtmaları, bu becerinin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışmada, sosyo-ekonomik düzeyi farklı ilköğretim okullarındaki 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi dinleme becerisi farkındalıklarını belirlemek amaçlanmıştır; öğrencilerin dinleme becerileri konusunda kendilerini nasıl algıladıkları ortaya konulmuştur.

YÖNTEM

Desen: Bireylerin kendileriyle ilgili farkındalıkları, yine bireylerin kendilerinin cevaplandıracağı farklı türdeki anketlerle tespit edilebilir. Bu nedenle bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte olmuş veya hâlen devam eden bir olayı, olduğu şekilde tasvir etmeyi ve tanımlamayı amaçlamaktadır. Burada önemli olan, olayı uygun bir şekilde gözleyip, sonuçları ortaya koymaktır” (Karasar, 1991: 77).

Örnekleme: Çalışmanın örnekleme Erzurum ilinde algılanan sosyo-ekonomik düzeyleri farklı 4 devlet okulunda öğrenim gören 238 ilköğretim 6. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Okullar amaca uygun örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle belirlenmiştir. Bu okullar sosyo-ekonomik düzeyine göre en yüksekte başlayarak A1, A2, A3 ve A4 şeklinde sırayla kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, Şahin ve Aydın (2009) tarafından geliştirilmiş “Dinleme Becerisi Farkındalık Anketi” kullanılmıştır. Anket, 2005 Türkçe dersi öğretim programındaki dinleme becerisi kazanımları çerçevesinde; öğrencilerin, görgü kurallarına (13 madde); anlama-çözümleme durumlarına (15 madde); değerlendirme yapabilme durumlarına (5 madde); söz varlığını geliştirme durumlarına (5 madde); dinleme alışkanlıklarının etkililiğine (8 madde) göre dinleme becerilerinin incelenmesi şeklinde 5 temel boyuttan oluşmaktadır.

46 maddeden oluşan ölçek dört basamaklı Likert tipinde hazırlanmış olup, puanlama “Her zaman (4), Sık sık (3), Bazen (2), Hiçbir zaman (1)” olacak şekilde yapılmıştır. Alınan düşük puanlar öğrenciye ait olumsuz, yüksek puanlar ise olumlu algılamaları ifade etmektedir. Bu yüzden ölçekteki maddelerden olumsuz anlam taşıyanlar tersten puanlanmıştır.

“Ölçeğin maddeleri hem aynı amaca yönelik işlevsellik, hem de zamana göre değişmezlik özelliği taşımaktadır. Gerek tüm maddeler arasındaki tutarlılığı (iç tutarlılık) veren Cronbach Alfa katsayısı (0.91), gerekse test-tekrar test yöntemiyle elde edilen boyut toplamalarının ilk uygulamasının, korelasyon değerleri bakımından ikinci uygulamayla karşılaştırılması ($r = 0.82$ olup $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı), ölçeğin yeterli derecede güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır” (Şahin ve Aydın, 2009: 461).

Verilerin Analizi: Araştırma verileri SPSS for Windows 16.00 paket programından yararlanılarak, Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve LSD Post Hoc testi analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Sosyo-ekonomik düzeyi farklı devlet okullarında öğrenim gören ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans analizi uygulanmış ve bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Farklı okullarda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları ile ilgili bulgular

Ölçütler	Okul Kodu	N	\bar{X}	S.S.	F	p
Görgü Kurallarına Göre Dinleme Becerileri	A1	47	43,59	5,59	6,004*	,001
	A2	37	42,35	6,37		
	A3	94	41,29	5,31		
	A4	60	38,90	6,79		
Anlama-Çözümleme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A1	47	49,36	6,27	5,305*	,001
	A2	37	48,43	6,43		
	A3	94	47,14	6,32		
	A4	60	44,63	6,96		
Değerlendirme Yapabilme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A2	37	16,54	2,69	4,031*	,008
	A3	94	15,89	2,26		
	A1	47	16,23	3,21		
	A4	60	14,77	3,21		
Söz Varlığını Geliştirme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A1	47	16,09	2,87	2,922*	,035
	A2	37	16,19	2,72		
	A3	94	15,65	2,73		
	A4	60	14,73	2,94		
Dinleme Alışkanlıklarının Etkililiğine Göre Dinleme Becerileri	A1	47	27,66	3,38	8,627*	,000
	A2	37	26,68	3,95		
	A3	94	25,23	3,82		
	A4	60	24,22	3,88		

(*) $p < 0.05$

Tabloda görüldüğü gibi, farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları açısından aralarındaki farklara ilişkin tüm F değerleri $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu, sosyo-ekonomik düzeyi farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları açısından aralarındaki farkların anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu farkların hangi sosyo-ekonomik düzeyde ilköğretim okullarında öğrenim gören

öğrencilerden kaynaklandığını anlamak amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. LSD Post Hoc testi sonuçları

Ölçütler	Okullar	Okullar	Ortalamalar arası fark	p
Görgü Kurallarına Göre Dinleme Becerileri	A2	A3	1,05	,361
		A1	-1,24	,341
		A4	3,45(*)	,006
	A3	A1	-2,29(*)	,031
		A4	2,39(*)	,015
	A1	A4	4,69(*)	,000
Anlama-Çözümleme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A2	A3	1,29	,305
		A1	-0,92	,516
		A4	3,79(*)	,006
	A3	A1	-2,22	,056
		A4	2,50(*)	,020
	A1	A4	4,72(*)	,000
Değerlendirme Yapabilme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A2	A3	0,64	,233
		A1	0,30	,617
		A4	1,77(*)	,003
	A3	A1	-0,34	,495
		A4	1,12(*)	,015
	A1	A4	1,46(*)	,007
Söz Varlığını Geliştirme Durumlarına Göre Dinleme Becerileri	A2	A3	0,54	,323
		A1	0,10	,866
		A4	1,45(*)	,014
	A3	A1	-0,43	,386
		A4	0,91(*)	,050
	A1	A4	1,35(*)	,014
Dinleme Alışkanlıklarının Etkililiğine Göre Dinleme Becerileri	A2	A3	1,44(*)	,050
		A1	-0,98	,236
		A4	2,45(*)	,002
	A3	A1	-2,42(*)	,000
		A4	1,01	,104
	A1	A4	3,44(*)	,000

(*) p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde sosyo-ekonomik düzeyi farklı olan ilköğretim okulları arasında, veri toplama aracında yer alan beş temel boyutta da başarıyı etkilediği görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzey düştükçe öğrencilerin; “Görgü Kurallarına Göre Dinleme”, “Anlama-Çözümleme Durumlarına Göre Dinleme”, “Değerlendirme Yapabilme Durumlarına Göre Dinleme”, “Söz Varlığını Geliştirme Durumlarına Göre Dinleme” ve “Dinleme Alışkanlıklarının Etkililiğine Göre Dinleme” beceri puanları da düşmüştür.

Sosyo-ekonomik düzey öğrencilerin ailede ve okulda aldıkları eğitimin kalitesini etkileyen bir durumdur. Sosyo-ekonomik düzey düştükçe ailelerin ilgisinin azaldığı bilinen bir gerçektir. Bunun yanı sıra sosyo-ekonomik düzey beslenme, giyim, iletişim araçlarından faydalanma, ulaşım, sağlık gibi bireyin yaşam kalitesini etkileyen unsurlar üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Dinleme becerisi de bahsedilen yaşam kalitesinin unsurları arasında yer alır. Bu çalışmanın alt boyutlarını oluşturan “görgü kurallarına göre dinleme, anlama-çözümleme durumlarına göre dinleme, söz varlığını geliştirme durumlarına göre dinleme ve dinleme alışkanlıklarının etkililiğine göre dinleme” farkındalıklarının sosyo-ekonomik düzeye göre azalan bir durum sergilemesi de bu sebeplerden dolayı ortaya çıkmış olabilir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bireysel başarı ve öz değerlendirme her alanda birbiriyle ilişkili kavramlardır. Dil öğrenimindeki temel beceri alanlarında da bireyin kendisini tanımlaması başarının artmasını sağlayacaktır. Bu araştırmada, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim gören ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileriyle ilgili farkındalıkları ortaya konulmuştur. Çalışma sonucunda;

Sosyo-ekonomik düzeyi farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalık durumları açısından aralarındaki farklılıklara ilişkin tüm F değerleri $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu farkların hangi ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlerde ise; sosyo-ekonomik düzey düştükçe, dinlemeyle ilgili algının, ölçeğin 5 boyutunda da düştüğü görülmüştür.

Bu çalışmada, “Görgü Kurallarına Göre Dinleme”, alt boyutunda sosyo-ekonomik düzey düştükçe dinleme farkındalığının da düştüğü tespit edilmiştir. Nezaket, terbiye, hoşgörü ve görgü gibi toplumda yazılı olmayan kuralların olumsuz yönde değişmesi, kentlilik kültürü ve görgü kurallarını benimsemeyen ailelerdeki çocukların aile içi empatiden yoksun kalması, eğitim sistemimizde de önemli bir boşluk doğurmaktadır (Küçükaslan, 2009).

Bu durum öğrencilerin görgü kurallarıyla dinleme konusundaki farkındalıklarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Çalışmada, “Anlama-Çözümleme Durumlarına Göre Dinleme, Değerlendirme Yapabilme Durumlarına Göre Dinleme, Söz Varlığını Geliştirme Durumlarına Göre Dinleme”, alt boyutlarında sosyo ekonomik düzey düştükçe dinleme farkındalıklarının düşük olmasında, çevresinde daha az uyarıcı olan, daha az teşvik edilmiş, daha az özgür bırakılmış, sabit modellere göre yetiştirilmiş ve roller biçilmiş ailelerde büyüyen çocukların akademik başarıları diğer çocuklara oranla daha düşük olması gerçeği yatmaktadır (Kemple ve Nissenberg, 2000; Yapıcı, 2002).

Dinleme Alışkanlıklarının Etkililiğine Göre Dinleme, alt boyutunun sosyo-ekonomik düzeye göre azalan bir seyir izlemesi sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarını daha iyi dinledikleri, sorular sorarak meraklarını uyarıp daha fazla düşünceye sevk etme gerçeğine bağlanabilir. Kemple ve Nissenberg, (2000) yaptıkları bir araştırmada sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi yüksek anne-babaların, çocuklarının davranışlarını kontrol etmek için sabit ve katı kurallar kullanmadıklarını belirlemişlerdir. Dolayısıyla daha esnek tutumlu ve anlayışlı ailelerde yetişen çocukların ifade etme özgürlüğü ve dinleme alışkanlıklarının olumlu yönde olması doğaldır.

Dinleme becerisi hayatın her alanında en çok kullanılan beceridir. Birey hem sosyal hayatta hem de öğrenim hayatında çoğunlukla alıcı durumundadır. Bu sürecin etkin bir şekilde yürütülmesi için eğitimin her aşamasında bu tarz durum tespitlerine gidilmesi, yapılan tespitlerden hareketle de ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir. İşte bu doğrultuda, dinleme süreci ile ilgili çalışmalara ağırlık verilmeli, sürecin etkinleştirilmesi adına gerekli önlemler alınmalıdır.

Funk ve Funk (1989) dinleme becerisinin önemine karşın ihmal edilmesinin altında öğretmenlerin “dinleme becerisinin kendiliğinden gelişen bir beceri olduğunu, öğretilecek ve değerlendirilecek bir beceri olmadığını, dinleme becerisiyle ilgilenmek için ilkökul müfredatının çok yoğun olduğunu” düşüncelerinin yer aldığını; öğretmenlerin dinleme becerisini öğretmekle ilgili çok az bilgi sahibi olduklarını vurgulamıştır. Dinlemenin öğretilmeyecek/ölçülemeyecek bir beceri olduğu anlayışı ve öğretmenler tarafından ihmal edilmesi artık bir kenara bırakılmalıdır. Cihangir (2004) ise dinlemenin özellikle iletişimdeki yeri ve önemi üzerinde durmuş; üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, çeşitli eğitim ve uygulamalarla geliştirilebilecek bir beceri olduğuna dikkat çekmiştir. Doğan (2008), ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin etkililiğini ölçmek amacıyla yaptığı çalışmada etkinlik temelli dinleme becerisi eğitiminin verilmesinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin bu alandaki gelişimine önemli

katkılar sağladığını tespit etmiştir. Şahin vd.'nin yaptığı bir araştırmada da bilgisayar destekli kavram haritası ile senkronize bir şekilde dinletilen bir metnin öğrenciler tarafından daha iyi anlaşıldığını, bu nedenle dinleme eğitiminde kullanılabilceğini belirtmişlerdir.

Gelişen ve değişen dünya standartları bireyleri daha çok alıcı/dinleyici konumuna sokmaktadır. Şafir, (2003) bilginin hızla arttığı, teknolojinin insan hayatını ele geçirdiği çağımızı 'zihin dağılıklığı çağı' olarak değerlendirerek etkili dinlemenin önemine vurgu yapmış; dinlemeyi gerçek iletişimin ana ögesi olarak ifade etmiştir. Dolayısıyla da bu becerinin kullanılan farklı öğretim teknikleriyle etkin hale getirilmesi ve böylece öğrencilerin dinleme farkındalıklarının artırılması, akademik ve sosyal yaşamda başarılı olmalarına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akkoyun, F. (2001). Gestalt Terapisi. (1. Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 85-89.
- Aydın, G. (2009). Zihin Haritalama Tekniğinin Dinleneni Anlamaya Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barın, M. (2002). “Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisinin Önemi”. Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (28-29), 17-22.
- Buzan, T. (2006), Aklını En İyi Şekilde Kullan, (Çev. Banu Ergüder), İstanbul: Arion Yayınevi.
- Cemiloğlu, M. (2001). İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi, İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Cihangir, Z. (2004). Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi, Ankara: Nobel Yayınları.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Bahar, Cilt: 6, Sayı: 2, s.261-286.
- Dökmen Ü. (2000). “Farkına Varmak”. (Yarına Kim Kalacak/ Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Varolmak Gelişmek Uzlaşmak). 1. Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 122-139.
- Funk, H. D. and Funk, G. D. (1989). Guidelines for Developing Listening Skills, The Reading Teacher, 42, 9, Academic Research Library, pp.660-663.
- Gelb, M. J. (2002). Düşünmenin Tam Zamanı (çev. Taylan Bilgiç), İstanbul: Arion Yayınevi.
- Göğüş, B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe Yazın Eğitimi, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Grugeon, E., Dawes, L., Smith, C., Hubbard, L. (2005). Teaching Speaking & Listening in the Primary School, David Fulton Publishers Ltd., London.
- Güçüyeter, B. (2009). Türk Dili ve Edebiyatı Derslerinde Dinleme Eğitimi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2009 13 (2): 161-170.
- Güneş, F. (2007). Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma. Ankara: Nobel Yayınları.
- http://www.paradoks.org/old/makale/yil5_sayil/nkaslan51.pdf
- Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayınları.

- Kemple, K.M., Nissenberg, S.A. (2000). Nurturing Creativity in Early Childhood Education: Families are part of it. *Early Childhood Education Journal*, 28 (1), 67-71.
- Küçükaslan, N. (2009). Yemekte Görgü Kuralları ve Sosyo-kültürel Açından Önemi, Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 5 (1), E. Tarihi: 17.03.2011,
- Mendelsohn, D. J. (2006). Learning How To Listen Using Learning Strategies, Peter Jordens (ed.) *Current Trends in the Development and Teaching of the Four Language Skills*, Mouton de Gruyter is a Division of Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, Berlin.
- Osada, N. (2004). "Listening Comprehension Research: A Brief Review of the Past Thirty Years". *Dialogue*, 3, 54.
- Ozman, E., Gürbüz, B. (2006). Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı Işığında Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesine ve Değerlendirilmesine Yönelik Bir Örnek, Eğitimde Çağdaş Yönelimler III 'Yapılandırmacılık ve Eğitimi Yansımaları' Sempozyumu Bildiri Kitabı, s. 140-142, İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları.
- Özbay, M. (2005). Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdemir, E. (1983). "Ana Dili Öğretimi", *Türk Dili Dergisi Dil Öğretimi Özel Sayısı*, Ağustos, Sayı:379 s.27.
- Robertson, A. K. (2008). Etkili Dinleme, (çev. E. Sabri Yarmalı), İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S., Kaya, Z., Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Shafir, R. Z. (2003). *Dinlemenin Zen'i*, (çev. Işık Uçkun), İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
- Şahin, A., Aydın, G. (2009). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Dinleme Becerisi Farkındalıklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Anket Geliştirme. *The Journal of International Social Research*, Vol. 2 / 9, s. 454-464.
- Şahin, A., Aydın, G., Şahin, E. (2009). Effect of the Computer-Based Concept Maps on Comprehension of the Listened Text and Retention. *European Journal of Educational Studies*, 1 (2), 109-115 (2009).
- Taşer, S. (2000). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papyrus Yayınları.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yapıcı, M. (2002). Sıfır-Beş Yaş Arası Çocukların Yaratıcılığının Geliştirilmesinde Ailenin Rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 237-245.